

อุปสรรคที่ปรากฏในบทความของข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564¹

จักรา สิงโพล² ชลชาติ ขาติวิทยา³
ณัฏมา รongมาลี⁴ ปัญญาพนต์ จงธรรม⁵
ภูมิปิติ เกษโรจน์⁶ วรริธา วีระเกียรติกุล⁷
วิไลศักดิ์ กิ่งคำ⁸

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อุปสรรคที่ปรากฏในบทความของข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากบทความของข้อสอบดังกล่าว จำนวนทั้งสิ้น 42 บทความ ผลการศึกษาพบว่ามีการใช้อุปสรรคในข้อความทั้งสิ้น 131 ข้อความ สามารถแบ่งอุปสรรคออกเป็น 9 ประเภทเพื่อเปรียบเทียบเป็นสิ่งที่อื่น ได้แก่ 1) สภาพสังคม 2) มนุษย์ 3) สภาพเศรษฐกิจ 4) สัตว์ 5) สถานที่ 6) เครื่องใช้ 7) ธรรมชาติ 8) การแข่งขัน และ 9) การศึกษา อุปสรรคที่พบความถี่สูงสุดคือ อุปสรรคที่ใช้เปรียบสภาพสังคมเป็นสิ่งที่อื่น พบจำนวน 49 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 37.40 เนื่องจากประเภทของบทความส่วนใหญ่ที่นำมาใช้ในข้อสอบเป็นการเขียนบทความตามเหตุการณ์หรือสภาพสังคมไทยที่เกิดขึ้นในช่วงปีของบทความนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม อุปสรรคทั้งหลายเหล่านี้นำมาใช้เพื่อขยายความหมายของคำศัพท์เฉพาะทาง เพื่อช่วยให้ผู้เข้าสอบเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อและช่วยตีความสาระในบทความได้อย่างสมบูรณ์

คำสำคัญ อุปสรรค, การวิเคราะห์อรรถลักษณะ, ข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT)

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 01361336 ทักษะการสื่อสารเชิงวิชาการ (Academic Communicative Skills) หมู่ 1 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2565

²⁻⁷ นิสิตชั้นปีที่ 3 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล jukkra.s@ku.th, chonlachet.c@ku.th, chatcha.r@ku.th, punyaphont.j@ku.th, poompiti.g@ku.th, wantida.v@ku.th ตามลำดับ

⁸ รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล wilaisak.k@ku.th

Metaphors in Section 1 of General Aptitude Test (GAT) :
Reading, Writing, Critical Thinking and Problem-solving Skill
Articles released between 2009-2021¹

Jukkra Singhopon² Chonlachat Chatvittaya³

Chatcha Rongmali⁴ Punyaphont Jongthun⁵

Poompiti Gadrod⁶ Wantida Veerakietikul⁷

Wilaisak Kingkham⁸

ABSTRACT

This research article aimed to analyze metaphors in the articles of General Aptitude Test (GAT): Section 1 Reading, Writing, Critical Thinking and Problem-solving Skill, as appeared during 2009-2021 by collecting the concerned information from the early mentioned 42 articles. It was found that there were 131 metaphors in different passages which were divided into the following 9 types of metaphors in order to compare with another thing: 1) social situation 2) human 3) economic situation 4) animal 5) location 6) instrument 7) natural element 8) competition and 9) education. The highest found frequency of metaphor is used to compare a social situation with another thing. It was found 49 passages or 37.40 percent because most of the types of articles used in the examination are written according to events or social conditions in Thailand occurred during the years of the mentioned articles. However, these metaphors were used to expand the meaning of terminology in order to help examinees understand whatever contents the author aimed to communicate, and help perfectly interpret contents of the articles.

Keywords : Metaphors, Semantic Analysis, General Aptitude Test (GAT)

¹ This article is part of the subject 01361336 Academic Communicative Skills, section 1, final semester, in academic year 2022

^{2,7}Third-year Undergraduate Students, Bachelor of Arts, Major in Thai, Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University E-mail jukkra.s@ku.th, chonlachat.c@ku.th, chatcha.r@ku.th, punyaphont.j@ku.th, poompiti.g@ku.th, wantida.v@ku.th respectively

⁸Associate Professor in Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University E-mail wilaisak.k@ku.th

บทนำ

ข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา เป็นข้อสอบที่วัดศักยภาพของนักเรียนที่มีความประสงค์ จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งใช้สอบตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2552-2564 มีลักษณะ เป็นบทความยาวประมาณ 1-2 หน้ากระดาษ โดยให้ผู้เข้าสอบอ่านและเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ระหว่างคำหรือข้อความที่ปรากฏในบทความที่กำหนดให้ ข้อสอบ ความถนัดทั่วไปนี้ ไม่มีบรรจุเป็นหลักสูตรภาคบังคับของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานในโรงเรียน ดังนั้น จึงอาจแสดงให้เห็นว่าสถาบันทดสอบทางการศึกษา แห่งชาติ (สทศ.) มีความคาดหวังว่าผู้เข้าสอบทุกท่าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า จะสามารถอ่าน ตีความ และเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ระหว่างคำหรือข้อความที่ปรากฏในบทความที่กำหนดให้ได้อย่างเข้าใจ โดยที่ไม่จำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้มาก่อนล่วงหน้า อีกทั้งยังอาจสันนิษฐานได้ว่าการสอบ ในรูปแบบดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ในการพิจารณาผลคะแนนสอบ เพื่อคัดเลือกผู้เรียน ต่อในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อสอบดังกล่าวประกอบด้วยบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงที่มีการจัดสอบ จึงอาจกล่าวได้ว่าบทความเหล่านี้สะท้อน เหตุการณ์ เรื่องราว ความทรงจำ ความรู้สึกนึกคิด ทศนะ ของคนในสังคม และผู้เขียน บทความในช่วงระยะเวลานั้นได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามในบางบทความอาจมี เนื้อหาที่สื่อความหมายได้ยาก หรือเป็นเรื่องที่ซับซ้อน จึงทำให้ผู้เขียนบทความ จำเป็นต้องใช้กระบวนการ การสร้างคำ หรือการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย สิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่ง คือ “การใช้อุปลักษณ์” ซึ่งเป็นกระบวนการการใช้ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เช่น การเปรียบสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้ ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายถึงสิ่งที่ผู้เขียนบทความต้องการจะสื่อสารได้อย่าง ครบถ้วน การเปลี่ยนแปลงทางความหมายในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจ ได้ได้ง่าย แต่ยังเป็นการสร้างสุนทรียทางภาษาให้กับบทความได้อีกด้วย จึงอาจกล่าว

ได้ว่าอุปลักษณ์เป็นส่วนหนึ่งที่แฝงอยู่ในเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอีกประการหนึ่ง กล่าวคือ ผู้เข้าสอบจะสามารถอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหาได้อย่างลึกซึ้ง ก็ต่อเมื่อผู้เข้าสอบมีความเข้าใจและสามารถตีความการใช้อุปลักษณ์ของผู้เขียนบทความได้อย่างถ่องแท้

อุปลักษณ์เป็นกลวิธีทางภาษาหนึ่งที่นักภาษาศาสตร์สนใจศึกษา เนื่องจากสามารถทำให้ผู้ใช้ภาษาเข้าใจ สิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ดังที่ชัชวดี ศรลัมพ์ (2548: 2) ได้กล่าวถึงอุปลักษณ์ (Metaphor) ไว้ว่า อุปลักษณ์คือรูปภาษาที่เกิดจากการนำภาษามาใช้ในเชิงเปรียบเทียบ ในการศึกษาและวิเคราะห์อุปลักษณ์มีทฤษฎีในการศึกษาอุปลักษณ์ที่ต่างกันสองทฤษฎีใหญ่ ๆ ได้แก่ การศึกษาอุปลักษณ์ตามทฤษฎีแนวเดิม (Traditional Theory) ซึ่งอธิบายอุปลักษณ์จากการตีความรูปภาษา และการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวคิดของทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) ซึ่งเป็นทฤษฎีภาษาศาสตร์แนวใหม่ในปัจจุบัน โดยได้สรุปไว้ว่า อุปลักษณ์เป็นเรื่องของการใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิดของผู้ใช้ภาษา ไม่ได้เป็นเพียงแต่ความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษากับการอธิบายความหมายจากการตีความของการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบเพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้ ศิระวัศฐ์ กาวิละนันท์ (2562: 25) ยังได้กล่าวว่า อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เป็นแนวคิดสำคัญที่นักภาษาศาสตร์ปริชานเชื่อว่าการใช้ภาษาของมนุษย์สะท้อนระบบความคิดได้อย่างแยบยล หากต้องการทราบระบบความคิดจึงต้องวิเคราะห์จากภาษาที่ผู้นั้นใช้สื่อสาร การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์จึงเป็นที่สนใจของนักภาษาศาสตร์ปริชานจำนวนมาก เพราะอุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงวิธีการทางวรรณศิลป์ที่มุ่งศึกษาวิเคราะห์ ความงามของภาษา แต่ยังเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวันโดยที่มนุษย์ไม่รู้ตัวว่ากำลังใช้อุปลักษณ์อยู่ ทั้งนี้ การศึกษาอุปลักษณ์ที่ผ่านมามุ่งวิเคราะห์ความงามของภาษาซึ่งเป็นศิลปะการประพันธ์ของกวี หรือนักประพันธ์ อุปลักษณ์ที่ปรากฏในงานร้อยกรองหรืองานประพันธ์จึงเป็นเครื่องมือหนึ่ง

ของโวหารภาพพจน์ ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกหรือสุนทรียภาพทางการประพันธ์ของผู้เขียนไปยังผู้อ่าน

เนื่องจากบทความในข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คติวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564 นี้ ปรากฏการใช้อุปสรรคบ่อยครั้ง ดังตัวอย่าง จากบทความที่ 42 เรื่อง เหยียดสองด้านของ Social Media “...ทำให้คนจำนวนมากเสพติดสื่อออนไลน์อย่างเกินเยียวยา...” แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนบทความเปรียบสื่อออนไลน์เป็นสารเสพติด หรือ “...เราต้องมองให้เห็นข้อดีข้อเสีย หรือ “เหยียดสองด้าน” ของสื่อที่เราใช้...” แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนบทความเปรียบสื่อ social media เป็นเหยียด จากตัวอย่างทั้งสองดังกล่าว เป็นกระบวนการการใช้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เพื่อการสร้างคำ หรือการเปลี่ยนแปลงทางความหมายจากคำหนึ่งไปสู่อีกคำหนึ่ง ทำให้ผู้เข้าสอบสามารถเข้าใจความหมายถึงสิ่งที่ผู้เขียนบทความต้องการจะสื่อสารได้อย่างครบถ้วน และเป็นการสร้างสุนทรียภาพให้กับข้อสอบ ซึ่งรวมเป็นส่วนหนึ่งในเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ประกอบกับยังมีผู้ศึกษาวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวกับข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คติวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหาไม่มากนัก โดยงานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาอุปสรรคที่ปรากฏในบทเพลง เช่น เพลงเทิดพระเกียรติ เพลงไทยลูกทุ่ง เพลงไทยสากล ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอุปสรรคที่ปรากฏในบทความของข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คติวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564 ซึ่งผลการวิจัยจะแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนบทความในข้อสอบดังกล่าวมีกลวิธีในการนำเสนอสารอย่างไร อีกทั้งอาจสะท้อนให้เห็นถึงความคิดและมุมมองต่อสังคมผ่านการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์อุปสรรคที่ปรากฏในบทความของข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรค

คณะผู้วิจัยนำแนวคิดเกี่ยวกับอุปสรรคมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ อุปสรรคเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่ นักภาษาศาสตร์ปริชานสนใจศึกษา ทั้งนี้ เนื่องจากทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานมีความ เชื่อว่าภาษาสะท้อนระบบความคิดของผู้ใช้ภาษา อุปสรรคซึ่งเป็นลักษณะของการใช้ ภาษาในเชิงเปรียบเทียบจะเป็นตัวแทนของการอธิบายเรื่องระบบความคิดหรือระบบ มโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี การศึกษาอุปสรรคตามแนวทางของ ภาษาศาสตร์ปริชานนั้น เริ่มจาก George Lakoff และ Mark Johnson นักภาษาศาสตร์ ปริชานที่ได้เสนอแนวคิดของเขาทั้งสองไว้ในหนังสือ *Metaphors We Live By* (Lakoff, G. & Johnson, M.: 1980) ว่า “การใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของเรานั้นอยู่ใน รูปแบบของการเปรียบเทียบเป็นอุปสรรค อุปสรรคจะไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องของ การใช้คำเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความคิด สังคม อารมณ์ ความรู้สึก ฯลฯ ซึ่งไม่ได้เป็นเรื่องของจินตนาการ แต่เป็นเรื่องที่อธิบายได้อย่างเป็นระบบมีเหตุผล”

ชัชวดี ศรีลัมพ์ (2548: 2) กล่าวว่า “การศึกษาความหมายตามแนวทางของ ภาษาศาสตร์ปริชานนั้นมุ่งอธิบายถึงการใช้ภาษาที่เป็นผลมาจากกระบวนการคิด ซึ่งได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ในการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับโลก ประสบการณ์ การใช้ภาษา ซึ่งไม่ได้หมายความถึงสิ่งที่เราอ้างอิงถึง การรับรู้หรือเรียนรู้ภาษาแต่เพียง อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่จะสัมพันธ์กับกระบวนการคิด ภาพในใจ ความรู้และ ประสบการณ์เกี่ยวกับโลก เช่น อารมณ์ ความรู้สึก ฯลฯ เช่น ถ้าเราพูดว่า

“รถชนต้นไม้” เราจะมีภาพในใจเกิดขึ้น อาจเป็นภาพของรถที่ต้องเป็นรถใหญ่หรืออื่น ๆ ตามความคิดที่เรามีประสบการณ์มา ทำยที่สุดเราตีใจหรือเสียใจโดยขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นคนที่พูดประโยคนี้กับเรา มีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของเราอย่างไร จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่าอุปลักษณ์เป็นการใช้ภาษาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันในรูปแบบการเปรียบเทียบ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความคิด ความรู้ อารมณ์ หรือความรู้สึก

ทั้งนี้ อุปลักษณ์ตามแนวคิดของ Lakoff & Johnson จำกัดอยู่เฉพาะโครงสร้างของการเปรียบสิ่งหนึ่ง เป็นอีกสิ่งหนึ่ง แต่การใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของเรานั้นอยู่ในรูปของการเปรียบเทียบทั้งสิ้น เช่น เราไม่พูดถึงความตายอย่างตรงไปตรงมา แต่จะเลี่ยงไปใช้คำอื่น ๆ ที่บอกนัยถึงความตาย โดยใช้คำว่า “จากไป” “เสียแล้ว” “เขาไม่อยู่แล้ว” “เขาไปสบายแล้ว” ฯลฯ ซึ่งเราก็คงไม่ใช่ประโยคที่หมายถึงความตายว่า “เขาไปซ่อมเก้อแล้ว” “เขาตีมันมอีกแล้ว”

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้ใช้ภาษาไม่ใช่ประโยค “เขาไปซ่อมเก้อแล้ว” หรือ “เขาตีมันมอีกแล้ว” ในการกล่าวถึงความตาย Lakoff & Johnson ได้เสนอความเห็นที่ “แท้จริงแล้วอุปลักษณ์นั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เป็นระบบของความคิดของคนในสังคม ไม่ได้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเฉพาะภาษาเท่านั้น แต่การใช้ภาษาในชีวิตประจำวันบอกให้รู้ว่าคนในสังคมที่ใช้ภาษานั้นมีระบบความคิดหรือมีมีโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่อง/ประเด็นต่าง ๆ เป็นอย่างไร ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโลกซึ่งปรากฏอยู่ในความคิดของเราและไม่เกี่ยวข้องกับคำ เราใช้กันเป็นประจำมากเสียจนกระทั่งเราลืมนั่นเป็นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบ การเปรียบเทียบหรือการอุปลักษณ์นั้นเป็นการเชื่อมโยงความคิดจากการใช้คำที่มีความหมายถ้อยจากวงของความหมายหนึ่งไปอีกวงความหมายหนึ่ง (Domain) ซึ่งเป็นไปอย่างอิสระโดยที่เราไม่รู้ตัวและเป็นการเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ”

นอกจากนี้ หน้าที่ของอุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของการใช้ภาษาเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องของกระบวนการคิดของมนุษย์ที่สะท้อนให้เห็นได้ในรูปของภาษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการใช้ภาษาของคน ในสังคมบอกให้รู้ว่าคนในสังคมหนึ่ง ๆ นั้น

มีระบบความคิดเป็นอย่างไร อุปลักษณ์ในตามแนวทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน จึงสะท้อนระบบมโนทัศน์ของคนในสังคมด้วย เรียกว่าเป็น “อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์” (Conceptual metaphor) และด้วยเหตุผลนี้ การศึกษาเรื่องอุปลักษณ์จึงสามารถทำให้เราเข้าใจชีวิตและระบบมโนทัศน์ได้” ศิริวัสฐ์ กาวิละนันท์ (2562: 25 อ้างใน Lakoff & Johnson, 1980: 3) กล่าวว่า “อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เป็นแนวคิดสำคัญที่นักภาษาศาสตร์ปริชานเชื่อว่าการใช้ภาษาของมนุษย์สะท้อนระบบความคิดไว้อย่างแยบยล หากต้องการทราบระบบความคิดจึงต้องวิเคราะห์จากภาษาที่ผู้นั้นใช้สื่อสาร การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ จึงเป็นที่สนใจของนักภาษาศาสตร์ปริชานจำนวนมาก เพราะอุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงวิธีการทางวรรณศิลป์ที่มุ่งศึกษาวิเคราะห์ความงามของภาษา แต่ยังเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันโดยที่มนุษย์ไม่รู้ตัวว่ากำลังใช้อุปลักษณ์อยู่ ทั้งนี้ การศึกษาอุปลักษณ์ที่ผ่านมามุ่งวิเคราะห์ความงามของภาษา ซึ่งเป็นศิลปะการประพันธ์ของกวีหรือนักประพันธ์ อุปลักษณ์ที่ปรากฏในงานร้อยกรองหรืองานประพันธ์จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งของโวหารภาพพจน์ (Figure of Speech) ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกหรือสุนทรียภาพทางการประพันธ์ของผู้เขียนไปยังผู้อ่าน”

เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์ (2548: 298, 319) กล่าวว่า “อรรถลักษณะ (Semantic Component) หมายถึง ลักษณะความหมายของคำที่นำมาแจกเป็นส่วนความหมายย่อย ๆ ที่ประกอบขึ้นมาเป็นความหมายของคำแต่ละคำ เป็นเครื่องช่วยให้เราเห็นความสัมพันธ์ทางความหมายของคำต่าง ๆ” และยังอธิบายต่ออีกว่า “อรรถลักษณะแต่ละประการที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นความหมายของแต่ละคำนั้นจะมีใช้อรรถลักษณะที่พบในคำเพียงคำเดียว กล่าวคือ แสดงความสัมพันธ์ทางความหมายของคำเป็นแผนภูมิอรรถลักษณะของคำต่าง ๆ เช่น คำว่า “พ่อ” “แม่” ได้ดังนี้

พ่อ	แม่
[+มีชีวิต]	[+มีชีวิต]
[+มนุษย์]	[+มนุษย์]

[+มีลูก]	[+มีลูก]
[+ชาย]	[-ชาย]

จากการแสดงความหมายข้างต้น แสดงให้เห็นความหมายของคำในภาษากล่าวคือ คำบางคำมีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกันมาก และคำบางคำมีความสัมพันธ์น้อยมากหรือไม่มีเลย ตัวอย่างคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาก ได้แก่คำว่า เด็กชาย และเด็กหญิง ซึ่งแสดงการแจกแจงความหมายย่อยในรูปของอรรถลักษณะได้ ดังต่อไปนี้

เด็กหญิง	เด็กชาย
[+มีชีวิต]	[+มีชีวิต]
[+มนุษย์]	[+มนุษย์]
[-โตแล้ว]	[-โตแล้ว]
[-ชาย]	[+ชาย]

จากการแสดงความหมายข้างต้น แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของคำ กล่าวคือ คำทั้งสองมีการแจกแจงอรรถลักษณะเหมือนกันคือ [+มีชีวิต] [+มนุษย์] [-โตแล้ว] อรรถลักษณะ [ชาย] ทำให้เด็กหญิงและเด็กชายต่างกัน กลุ่มอรรถลักษณะดังกล่าวทำให้คำทั้งสองแยกออกจากคำนาม สัตว์ พืช สิ่งของ ฯลฯ ในการวิเคราะห์ผู้วิเคราะห์มักจะกำหนดให้อรรถลักษณะต่าง ๆ มีค่าเป็นสองค่า (Binary Value) ดังนั้น จึงมีเครื่องหมาย + และ - ประกอบหน้าอรรถลักษณะนั้น ด้วยเหตุนี้จึงใช้อรรถลักษณะ [+ชาย] สำหรับเด็กชาย และ [-ชาย] สำหรับเด็กหญิง และกลุ่มอรรถลักษณะจะรวมกันอยู่ภายในเครื่องหมาย []”

จากวิธีการวิเคราะห์อรรถลักษณะ (Componential Analysis) ข้างต้น ไนดา (Nida, 1975: 54) ได้เสนอขั้นตอนในการวิเคราะห์หน่วยความหมายย่อยของคำไว้ 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. เลือกความหมายที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันระหว่างคำต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะที่จะทำให้คำเหล่านั้นอยู่ในขอบเขตทางความหมาย (Semantic Domain) เดียวกัน โดยที่คำต่าง ๆ นั้นมีองค์ประกอบทางความหมายทั่ว ๆ ไปร่วมกัน เช่น father, mother, son, daughter, brother, sister, uncle, aunt, nephew, niece and cousin องค์ประกอบทางความหมายที่มีร่วมกัน คือ human beings และ person who are related either by blood or by marriage การเลือกความหมายที่มีความสัมพันธ์กันนั้น ควรเริ่มจากขอบเขตทางความหมายที่เล็ก ๆ ก่อน แล้วจึงขยายออกไปหาขอบเขตทางความหมายที่ใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ

2. ลงรายการสิ่งที่อ้างอิงโดยเฉพาะของแต่ละคำ เช่น father และ mother จะมีองค์ประกอบทางความหมายเป็นความหมายพื้นฐาน ในขณะที่ father in law, stepfather และ stepmother จะมีองค์ประกอบทางความหมายที่ขยายขอบเขตออกไป ควรจัดให้เป็นความสัมพันธ์ขั้นที่สองซึ่งต่างจากคำพวก uncle, aunt, nephew, niece และ cousin ซึ่งจัดเป็นความสัมพันธ์ขั้นแรกโดยดูจากสิ่งที่อ้างอิงถึงความสัมพันธ์กับความหมายพื้นฐานที่ต่างออกไป ในขั้นตอนนี้จะช่วยทำให้เราตรวจสอบได้ว่าองค์ประกอบทางความหมายที่ควรเป็นความหมายพื้นฐานที่มีร่วมกันของคำที่อยู่ในขอบเขตทางความหมายเดียวกันเป็นความหมายใดได้บ้าง และในขอบเขตของความหมายของคำนั้นมีสิ่งที่อ้างอิงเป็นอะไรได้บ้าง

3. วิเคราะห์ว่ามีความหมายใดที่กลุ่มนั้นมีร่วมกันโดยเฉพาะและไม่ได้เป็นองค์ประกอบทางความหมายของกลุ่มอื่น เช่น mother, aunt, daughter, sister, niece, และ cousin มีความหมายย่อย คือ female sex ส่วนคำ father, uncle, son, brother, nephew, niece และ cousin มีองค์ประกอบทางความหมาย คือ male sex ส่วนคำ cousin ไม่มีการแยกเรื่องเพศ ในขั้นตอนนี้อาจจะสามารถตัดสินใจได้แล้วว่ามีความหมายต่างจากคำอื่นอย่างไร

4. วิเคราะห์ว่าคำแต่ละคำมีความหมายประจำคำใดที่ทำให้คำ ๆ นั้นแตกต่างไปจากคำอื่น ๆ เช่น father ประกอบด้วยความหมายประจำคำ คือ male sex, one ascending generation และ direct descent

5. ตรวจสอบข้อมูลว่าองค์ประกอบทางความหมายของคำที่วิเคราะห์นั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด

6. นำความหมายประจำคำที่ทำให้คำ ๆ หนึ่งต่างจากคำอื่น ๆ มาบันทึกให้อยู่ในรูปแบบของแผนภูมิ-ต้นไม้ หรือตารางที่แสดงคุณลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างของคำ มีค่าเป็นบวกหรือเป็นลบ

นอกจากนี้ ไนดา (Nida, 1975: 54) ยังกล่าวถึงพื้นฐานทางภาษาศาสตร์ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ทางความหมายว่า “การวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายต้องศึกษาถึงรูปแบบและหน้าที่ของความสัมพันธ์ทางความหมายของคำที่มีต่อสิ่งที่อ้างถึงนั้น เพื่อให้เราแยกความแตกต่างได้อย่างชัดเจน ซึ่งกระบวนการทางภาษาที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายมี 4 รูปแบบ คือ

(1) การตั้งชื่อ (Naming) เป็นการตั้งชื่อโดยการพิจารณาจากองค์ประกอบทางความหมายของสิ่งที่อ้างถึง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยทางภาษาและสิ่งที่อ้างถึง การตั้งชื่อเป็นหน้าที่ทางภาษาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนที่ 2 และ 5 ของการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายที่ได้กล่าวไปข้างต้น

(2) การซ้ำความหมาย (Paraphrase) เป็นการอธิบายลักษณะเด่นของการใช้รูปแบบที่แน่นอนของการซ้ำความหมาย เช่น uncle มีความหมายเดียวกับ my father's brother หรือ my mother's brother

(3) การให้คำจำกัดความ (Defining) เป็นกระบวนการที่คล้ายกับการซ้ำความหมาย แต่เป็นการกล่าวถึงสิ่งที่อ้างถึงทั้งหมด เช่น uncle คือคำจำกัดความของ my father's brother หรือ my mother's brother หรือ the husband of one's aunt

(4) การจำแนกประเภท (Classification) จะมีความหมายสัมพันธ์กับ 3 กระบวนการ คือ 1) การรวมคำที่ทำความเข้าใจย่อๆ ไปเหมือนกันไว้ด้วยกัน 2) การแยกคำที่ความหมายย่อยความหมายใดความหมายหนึ่งที่แตกต่างจากคำหนึ่งออก และ 3) การกำหนดพื้นฐานสำหรับกลุ่ม โดยจัดกลุ่มคำที่มีความหมายเหมือนกันไว้ด้วยกัน และแยกกลุ่มคำที่แตกต่างกันออกมาตัดสินพื้นฐานของการรวมกลุ่ม”

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณ์

เริ่มต้นด้วยงานวิจัยของชาลินี สำราญอินทร์ และคณะ (2561: 61) ได้ศึกษาเรื่อง อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในบทเพลงเทิดพระเกียรติ แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สามารถสรุปความได้ว่า 1. อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ สะท้อนว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นบุพการี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นครู พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเทพ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นแสงสว่าง พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพลัง พระมหากษัตริย์ทรงเป็นสิ่งที่ให้ร่มเงา และพระมหากษัตริย์ทรงเป็นฝน 2. อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับประชาชน สะท้อนว่าประชาชนเป็นบุตร และประชาชนเป็นธรรมชาติ 3. อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับประเทศ สะท้อนว่าประเทศเป็นที่อยู่อาศัย และประเทศเป็นพาหนะ 4. อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับปัญหาของประเทศ สะท้อนว่าปัญหาของประเทศเป็นสภาพอากาศ 5. อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวประโยชน์ที่พระมหากษัตริย์พระราชทานแก่ประเทศ สะท้อนว่าประโยชน์ที่พระมหากษัตริย์พระราชทานแก่ประเทศเป็นพืชประโยชน์ที่พระมหากษัตริย์พระราชทานแก่ประเทศเป็นแสงสว่าง และประโยชน์ที่พระมหากษัตริย์พระราชทานแก่ประเทศเป็นสิ่งก่อสร้าง

การใช้รูปภาพแสดงอุปลักษณ์ในบทเพลงเทิดพระเกียรติทุกบทเพลงล้วนแสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์เพลงมุ่งสร้างสรรค์ภาษา เพื่อจุดมุ่งหมายในการเทิดพระเกียรติและถวายเป็นอภิลักขณ์แด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล-

อดุลยเดช พระมหากษัตริย์อันเป็นที่รักของประชาชนชาวไทย จากผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์อุปลักษณ์ในระดับปริชาณที่ประชาชนมีต่อพระองค์ได้อย่างชัดเจนและน่าประทับใจ หรือเห็นมุมมองที่ผู้ประพันธ์บทเพลงเทิดพระเกียรติซึ่งเปรียบเสมือนตัวแทนของประชาชนในการถ่ายทอดความหมายการสื่อสารความรู้สึกที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่รักยิ่งของคนไทยและประเทศชาติได้เป็นอย่างดี

ต่อมางานวิจัยของศรณชนก ศรแก้ว (2560: 94) ได้ศึกษาเรื่อง อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย สามารถสรุปความได้ว่าอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์บุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย พบว่าอุปลักษณ์ที่นำมาใช้กล่าวถึงบุคคลที่สามส่วนใหญ่มักเป็นอุปลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่น่ากลัว น่ารังเกียจ หรือเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อบุคคลที่สามว่าส่วนใหญ่มักมองผู้ที่อยู่ในสถานภาพบุคคลที่สามไปในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่

การเปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย จากการวิเคราะห์มโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันจะเห็นว่ามโนทัศน์ที่พบนั้นจะถูกมองไปในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะมโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางที่มีต่อบุคคลที่สาม อีกทั้งเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่ามโนทัศน์ของบุคคลที่สามที่มีต่อตนเองในแง่ลบก็เป็นแง่ลบที่มีน้ำหนักความผิดเบากว่ามโนทัศน์ที่บุคคลอื่นมองตนเอง อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยพบมโนทัศน์ที่เป็นแง่บวกด้วย กล่าวคือ เป็นมโนทัศน์ที่คนกลางและบุคคลที่สามมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่แตกต่างไปจากมโนทัศน์อื่น ๆ

จากการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย ทำให้เห็นว่าการใช้อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามในเพลงไทยนั้น สามารถสื่อความคิด อารมณ์ และความรู้สึกของผู้ใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยัง

ทำให้ทราบถึงความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของคนในสังคมไทยว่ามีโน้ตทัศน์ต่อผู้ที่อยู่ในสถานภาพบุคคลที่สามอย่างไร ซึ่งทำให้ทราบว่าผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันมีโน้ตทัศน์ต่อบุคคลที่สามเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ทำให้ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ และผู้วิจัยยังเชื่อว่าการศึกษการใช้ภาษาของคนในสังคมที่สามารถสะท้อนโน้ตทัศน์ความคิดในงานวิจัยนี้ จะเป็นแนวทางในการศึกษาวัฒนธรรมของคนในสังคมผ่านภาษาได้ทางหนึ่ง

อีกทั้งงานวิจัยของนันทนา วงษ์ไทย (2555: 60) ได้ศึกษาเรื่อง อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความตาย ในภาษาไทย สามารถสรุปความได้ว่า ถ้อยคำอุปลักษณะที่พบในการศึกษานี้สามารถสะท้อนมุมมองของผู้ใช้ภาษา ที่มีต่อความตาย โดยแบ่งออกเป็นมุมมองในด้านบวกและมุมมองในด้านลบ มุมมองต่อความตายในด้านบวกสะท้อนให้เห็นได้จากอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ความตายคือการพักผ่อน ความตายคือการหลุดพ้น และความตายคือความสุข ส่วนมุมมองต่อความตายในด้านลบ สะท้อนให้เห็นได้จากอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ความตายคือการเดินทาง (แม้ว่าจะปรากฏการใช้ถ้อยคำอุปลักษณะ “ไปสวรรค์” “ไปดี” แต่ก็ถือว่าเป็นการพลัดพรากจากกัน) ความตายคือการสิ้นสุดของสิ่งที่ดำเนินอยู่ ความตายคือการดับของไฟแสงสว่าง ความตายคือการปิดฉากการแสดงและความตายคือการพ่ายแพ้

อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความตายทั้ง 8 ประเภทที่พบนี้ มีทั้งอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่พบในงานวิจัยที่ผ่านมา และอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่พบเฉพาะงานวิจัยดังกล่าวนี้เท่านั้น อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่พบว่ามีสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ความตายคือการเดินทาง ความตายคือการสิ้นสุดของสิ่งที่ดำเนินอยู่ ความตายคือการพักผ่อน ความตายคือการดับของไฟแสงสว่าง ความตายคือการปิดฉากการแสดง ความตายคือการพ่ายแพ้ และความตายคือความสุข ส่วนอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่พบเฉพาะงานวิจัยนี้เท่านั้น ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ความตายคือการหลุดพ้น การพบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาเป็นจำนวนมากนี้ แสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีมโนทัศน์ความตาย

ที่เป็นสากล ส่วนอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ที่พบเฉพาะงานวิจัยนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า อาจเนื่องมาจากความเชื่อทางศาสนาของคนไทยที่เชื่อว่าการมีชีวิตอยู่เป็นเรื่องของความมีทุกข์ มีเคราะห์กรรมที่พันนาการชีวิตเอาไว้ เมื่อตายจึงถือว่าหลุดพ้นจากพันนาการเหล่านั้น

รวมถึงงานวิจัยของอรทัย ชินอัครพงศ์ (2557: 57) ได้ศึกษาเรื่อง อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของคำด่าในภาษาไทย สามารถสรุปความได้ว่า ความหมายของคำด่า ที่ให้ความหมายตรงจะเป็นคำด่าที่เกี่ยวกับรูปลักษณะ และลักษณะนิสัย/ความประพฤติ ส่วนคำด่าประเภทสัตว์ ความเชื่อทางศาสนา/ภูตผี สิ่งสกปรก/ของเสียที่ไม่เป็นที่ต้องการ เรื่องเพศ/อวัยวะเพศ โรค/อาการของโรค พิษพรรณ เป็นคำด่าที่เป็นความหมายอุปลักษณะทั้งสิ้น คำด่าประเภทชาติพันธุ์และชาติกำเนิดจะให้ทั้งความหมายตรงและความหมายอุปลักษณะ นอกจากนั้นแล้ว คำด่าต่าง ๆ เหล่านี้ก็แสดงให้เห็นถึงมนทัศน์ทางด้านค่านิยมของคนในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับรูปลักษณะและรูปร่างหน้าตา ความเชื่อทางศาสนา สิ่งเหนือธรรมชาติ ความเชื่อโชคลาง ความประพฤติและการปฏิบัติตน การพูด และการแบ่งพรรคพวกหรือการแบ่งชนชั้น

ท้ายที่สุดเป็นงานวิจัยของกรรณก รัมมะอัทธ (2556: 155) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบอุปลักษณะ ความรักในเพลงไทยลูกทุ่งกับเพลงไทยสากล สามารถสรุปความได้ว่า อุปลักษณะเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับความรักที่ปรากฏในเพลงไทยลูกทุ่งในยุคก่อน ตามองค์ประกอบของความรัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้ที่มีความรัก อาการที่เกิดจากความรัก และอารมณ์รัก พบอุปลักษณะพีชเพียงอุปลักษณะเดียวที่จำแนกไว้ในองค์ประกอบของความรัก ได้ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ อุปลักษณะที่จำแนกไว้ในองค์ประกอบของความรัก 2 องค์ประกอบเหมือนกัน คือ ผู้ที่มีความรักและอารมณ์รัก ได้แก่ อุปลักษณะอาหาร อุปลักษณะธรรมชาติ อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ อุปลักษณะเดินทาง และอุปลักษณะสิ่งของ ส่วนอุปลักษณะที่จำแนกไว้ในองค์ประกอบของความรัก ได้ 2 องค์ประกอบที่เหมือนกัน คือ ผู้ที่มีความรักและอาการที่เกิดจากความรัก ได้แก่ อุปลักษณะสัตว์ และอุปลักษณะการเจ็บป่วย อุปลักษณะที่จำแนกไว้ในองค์ประกอบ

ของผู้ที่มีความรักได้เพียงองค์ประกอบเดียว ได้แก่ อุปลักษณะมนุษย์ และอุปลักษณะที่จำแนกไว้ในองค์ประกอบของความรักได้เหมือนกันเพียงองค์ประกอบเดียว คือ อารมณ์รัก ได้แก่ อุปลักษณะทรัพย์สิน และอุปลักษณะการแข่งขัน

ประเภทของอุปลักษณะเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับความรักในเพลงไทยลูกทุ่งยุคปัจจุบัน พบอุปลักษณะที่จำแนกไว้ในองค์ประกอบของความรักได้ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ อุปลักษณะพืช อุปลักษณะอาหาร อุปลักษณะธรรมชาติ อุปลักษณะการแข่งขัน และอุปลักษณะสงคราม อุปลักษณะที่จำแนกไว้ในองค์ประกอบของความรักได้ 2 องค์ประกอบเหมือนกัน คือ ผู้ที่มีความรักและอารมณ์รัก ได้แก่ อุปลักษณะการแสดง อุปลักษณะการเดินทาง และอุปลักษณะการเจ็บป่วย และอุปลักษณะที่จำแนกไว้ในองค์ประกอบของความรักได้ 2 องค์ประกอบ คือ ผู้ที่มีความรักและอาการที่เกิดจากความรัก ได้แก่ อุปลักษณะสัตว์ อุปลักษณะที่จำแนกไว้ในองค์ประกอบของผู้ที่มีความรักได้เพียงองค์ประกอบเดียว ได้แก่ อุปลักษณะมนุษย์ อุปลักษณะสิ่งก่อสร้าง อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ และอุปลักษณะสิ่งของ ส่วนในอุปลักษณะการเรียนจำแนกไว้ในองค์ประกอบอารมณ์รักได้องค์ประกอบเดียว

วิธีดำเนินการวิจัย

ในหัวข้อนี้ คณะผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ 3) การวิเคราะห์ข้อมูล

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาผ่านบทความของข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564 เนื่องจากเป็นช่วงระยะเวลาที่มีการทดสอบระดับชาติ และนำคะแนน

ที่ผู้เข้าสอบได้รับไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดโควตา (Quota Sampling) โดยการวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตในการคัดเลือกบทความ คือ ศึกษาผ่านบทความของข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) เฉพาะส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ไม่ได้ศึกษาในส่วนที่ 2 คือ ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้บทความของข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ที่มีการเผยแพร่ในสื่ออินเทอร์เน็ต ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564 จำนวนทั้งสิ้น 42 บทความ ซึ่งมีการเรียงบทความตามลำดับปีที่มีการทดสอบไว้อย่างชัดเจน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจะนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทความของข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564 จำนวนทั้งสิ้น 42 บทความ ที่เผยแพร่โดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณ์
2. คัดเลือกรูปคำอุปลักษณ์ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของอุปลักษณ์ คือจะต้องปรากฏ “แบบเปรียบ” (Source Domain) และ “สิ่งที่ถูกเปรียบ”

(Target Domain) โดยแบบเปรียบเทียบนั้นจะเป็นมโนทัศน์ที่รับรู้เข้าใจร่วมกันในสังคมหนึ่ง ๆ และมีความเป็นรูปธรรมในการที่จะอธิบายสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่ายขึ้น เช่น “...เดือนเมษายนปีนี้กล่าวได้ว่าเป็นปี**เสียด** เพราะมีเรื่องราวร้อนแรงเกิดขึ้นมากมายทั้งในบ้านเราและบ้านเขา...” คำว่า “เสียด” คือแบบเปรียบเทียบส่วนคำว่า “เดือนเมษายนปีนี้” คือสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ ทั้งนี้ยังพิจารณาจากคำเชื่อมอุปลักษณ์ เช่นคำว่า คือ เป็น ฯลฯ รวมทั้งรูปภาษาที่ไม่ปรากฏคำเชื่อมอุปลักษณ์ แต่มีคำแสดงการเปรียบเทียบปรากฏอยู่ เช่น “...การติดอยู่ในความสุขขั้นที่ 1 ทำให้ต้องหาต้องได้ ต้องเอาด้วยวิธีการต่าง ๆ แม้แต่ต้อง**ต่อสู้มาฟันกัน...**” จากตัวอย่างเป็นการนำรูปคำกริยาในวงความหมายหรือวงมโนทัศน์ในด้านการทำสงครามมาเปรียบเทียบกับกริยาอาการของมนุษย์ และเมื่ออธิบายความหมายของถ้อยคำอุปลักษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้นำรูปคำอุปลักษณ์ที่พบมาจัดกลุ่มความหมายตามมโนทัศน์ให้เป็นหมวดหมู่เดียวกัน เช่น อุปลักษณ์ที่เปรียบมนุษย์เป็นสิ่งอื่น ประกอบด้วยเปรียบมนุษย์เป็นสัตว์ เปรียบมนุษย์ เป็นธรรมชาติ และเปรียบมนุษย์เป็นสภาพสังคม

3. นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์กระบวนการถ่ายโยงความหมายระหว่างวงความหมายต้นทาง หรือแบบเปรียบเทียบ (Source Domain) และวงความหมายปลายทาง หรือสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (Target Domain) เพื่อแสดงระบบการเปรียบเทียบในมโนทัศน์ของเรื่องราวในชุดข้อมูลนั้น ๆ โดยในบทความนี้จะใช้สัญลักษณ์ ดังต่อไปนี้

- 3.1 + หมายถึง เครื่องหมายแสดงการพบความหมายของคำที่วิเคราะห์ข้อมูล
- 3.2 - หมายถึง เครื่องหมายแสดงการไม่พบความหมายของคำที่วิเคราะห์ข้อมูล
- 3.3 ± หมายถึง เครื่องหมายแสดงการพบหรือไม่พบความหมายของคำที่วิเคราะห์ข้อมูล
- 3.4 [] หมายถึง เครื่องหมายใช้แสดงอรรถลักษณะของคำที่นำมาวิเคราะห์

4. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์อุปลักษณะที่ปรากฏในบทความของข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564 พบข้อความที่ปรากฏการใช้อุปลักษณะจำนวน 131 ข้อความ สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 9 ประเภท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อุปลักษณะที่เปรียบสภาพสังคมเป็นสิ่งอื่น หมายถึง การที่ผู้เขียนบทความ เปรียบสภาพสังคมเป็นสิ่งของเครื่องใช้ เปรียบสภาพสังคมเป็นมนุษย์ เปรียบสภาพสังคมเป็นกิริยาอาการของมนุษย์ เปรียบสภาพสังคมเป็นสัตว์ เปรียบสภาพสังคมเป็นธรรมชาติ เปรียบสภาพสังคมเป็นสิ่งมีค่า เปรียบสภาพสังคมเป็นสิ่งก่อสร้าง เปรียบสภาพสังคมเป็นอาหาร เปรียบสภาพสังคมเป็นภูมิคุ้มกัน เปรียบสภาพสังคมเป็นสงคราม และเปรียบสภาพสังคมเป็นการศึกษา จากข้อมูลที่ศึกษาพบข้อความที่ปรากฏการใช้อุปลักษณะจำนวน 49 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 37.40 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“สื่อ social media ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันมีหลายอย่าง เช่น Facebook, Google, Twitter, Instagram, Line สื่อเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลอย่างมากต่อผู้ใช้ เราต้องมองให้เห็น ข้อดีข้อเสีย หรือ “เหรียญสองด้าน” ของสื่อที่เราใช้ ต้องเข้าใจให้ชัดเจนว่าการใช้ social media ทำให้เกิดข้อดีและข้อเสียอะไรบ้าง และจะใช้สื่ออย่างไรจึงจะได้ประโยชน์เต็มที่”

(บทความที่ 42 เรื่อง เหรียญสองด้านของ social media)

สื่อ social media

- สิ่งของเครื่องใช้
- + มีสองด้าน
- + เทคโนโลยีสารสนเทศ
- ใช้แลกเปลี่ยนสิ่งของ
- + ใช้ติดต่อสื่อสาร
- โลหะที่มีลักษณะกลมแบน

เหรียญ

- + สิ่งของเครื่องใช้
- + มีสองด้าน
- เทคโนโลยีสารสนเทศ
- + ใช้แลกเปลี่ยนสิ่งของ
- ใช้ติดต่อสื่อสาร
- + โลหะที่มีลักษณะกลมแบน

อรรถลักษณะที่ร่วมกัน

- + มีสองด้าน

สื่อ social media หมายถึง น. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ทำให้บุคคลทั่วไปมีส่วนร่วมสร้าง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ สื่อเหล่านี้เป็นของบริษัทต่าง ๆ ที่ให้บริการผ่านเว็บไซต์ของตน เช่น เฟซบุ๊ก ไฮไฟฟ์ ทวิตเตอร์

เหรียญ หมายถึง น. โลหะที่มีลักษณะกลมแบนหรือรูปเหลี่ยมเป็นต้น มีภาพนูนหรือตัวอักษรอยู่บนพื้น เช่น เหรียญกระษาปณ์ เหรียญความดีความชอบ เหรียญที่ระลึก

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบ ระหว่างสิ่งของเครื่องใช้กับสภาพสังคม คือเหรียญกับสื่อ social media มีอรรถลักษณะหลักร่วมกัน คือ [+ มีสองด้าน] จากอรรถลักษณะหลักและอรรถลักษณะย่อย ทำหน้าที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางกับวงความหมายปลายทาง สิ่งที่เป็นแบบเปรียบในที่นี้ คือ “เหรียญ” สิ่งที่ถูกเปรียบ คือ “สื่อ social media” โดยเปรียบเทียบว่า การใช้สื่อ

social media ให้ผลทั้งสองอย่าง คือมีทั้งข้อดีและข้อเสีย เช่นเดียวกับเหรียญที่มีทั้งสองด้าน คือด้านหน้าและด้านหลัง

2. อุปลักษณะที่เปรียบเทียบมนุษย์เป็นสิ่งอื่น หมายถึง การที่ผู้เขียนบทความเปรียบเทียบมนุษย์เป็นสัตว์ เปรียบมนุษย์เป็นธรรมชาติ และเปรียบเทียบมนุษย์เป็นสภาพสังคม จากข้อมูลที่ศึกษาพบข้อความที่ปรากฏการใช้อุปลักษณะจำนวน 24 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 18.32 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...นอกจากนี้ การที่ตัวพ่อแม่เองมีปัญหาทางด้านพฤติกรรมด้วย ก็เลยกลายเป็นเรื่องของลูกปูเดินตามพ่อแม่ปู”

(บทความที่ 6 เรื่อง ปัญหาวัยรุ่น ต้นเหตุและทางแก้)

พ่อแม่คน

- สัตว์
- + เลี้ยงดูลูก
- + เป็นแบบอย่างให้แก่ลูก
- + 2 ขา
- มีกระดอง
- + เลือดอุ่น

พ่อแม่ปู

- + สัตว์
- + เลี้ยงดูลูก
- + เป็นแบบอย่างให้แก่ลูก
- + 10 ขา
- + มีกระดอง
- เลือดอุ่น

อรรถลักษณะที่ร่วมกัน

- + เลี้ยงดูลูก
- + เป็นแบบอย่างให้แก่ลูก

ลูกคน

- สัตว์
- + มีพ่อแม่
- + ทำตามพ่อแม่
- + 2 ขา
- มีกระดอง
- + เลือดอุ่น

ลูกปู

- + สัตว์
- + มีพ่อแม่
- + ทำตามพ่อแม่
- + 10 ขา
- + มีกระดอง
- เลือดอุ่น

อรรถลักษณะที่ร่วมกัน

- + มีพ่อแม่
- + ทำตามพ่อแม่

พ่อแม่คน หมายถึง น. ผู้ที่ให้กำเนิดและเลี้ยงดูลูก โดยลูกของตนเองนั้น เป็นมนุษย์

พ่อแม่ปู หมายถึง น. ผู้ที่ให้กำเนิดและเลี้ยงดูลูก โดยลูกของตนเองนั้น เป็นสัตว์ คือ ปู

ลูกคน หมายถึง น. ผู้มีกำเนิดจากพ่อแม่ โดยพ่อแม่ของตนเองนั้นเป็นมนุษย์

ลูกปู หมายถึง น. ผู้มีกำเนิดจากพ่อแม่ โดยพ่อแม่ของตนเองนั้นเป็นสัตว์ คือ ปู

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบ ระหว่างสัตว์กับมนุษย์ คือพ่อแม่ปู กับพ่อแม่คน มีอรรถลักษณะหลักร่วมกัน คือ [+ เลี้ยงดูลูก] [+ เป็นแบบอย่างให้แก่ลูก] และลูกปูกับลูกคน มีอรรถลักษณะร่วมกัน คือ [+ มีพ่อแม่] [+ ทำตามพ่อแม่] จากอรรถลักษณะหลักและอรรถลักษณะย่อยทำหน้าที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์

ระหว่างวงความหมายต้นทางกับวงความหมายปลายทาง สิ่งที่เป็นแบบเปรียบในที่นี้ คือ “พ่อแม่ปู” “ลูกปู” สิ่งที่ถูกเปรียบ คือ “พ่อแม่คน” “ลูกคน” โดยเปรียบเทียบว่า พ่อแม่คนมีหน้าที่ในการเลี้ยงดูลูกและเป็นแบบอย่างให้แก่ลูก เช่นเดียวกับพ่อแม่ปู และลูกคนต่างมีพ่อแม่และมีหน้าที่ในการทำตามพ่อแม่ เช่นเดียวกับลูกปู

3. **อุปลักษณะที่เปรียบสภาพเศรษฐกิจเป็นสิ่งอื่น** หมายถึง การที่ผู้เขียนบทความเปรียบสภาพเศรษฐกิจเป็นอวัยวะของมนุษย์ เปรียบสภาพเศรษฐกิจเป็นมนุษย์ เปรียบสภาพเศรษฐกิจเป็นสัตว์ เปรียบสภาพเศรษฐกิจเป็นธรรมชาติ เปรียบสภาพเศรษฐกิจเป็นสิ่งของเครื่องใช้ เปรียบสภาพเศรษฐกิจเป็นการแข่งขัน และเปรียบสภาพเศรษฐกิจเป็นสงคราม จากข้อมูลที่ศึกษาพบข้อความที่ปรากฏการใช้อุปลักษณะจำนวน 18 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 13.74 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...เมื่อเขารู้นิสัยและความสนใจของเรา ก็สามารถส่งโฆษณาที่สอดคล้องกับความสนใจตรงมาที่เราเป็นรายบุคคลได้เลย เข้ากับหลักการที่ว่า “หัวใจของโฆษณาคือโฆษณาให้ตรงกับเป้าหมาย””

(บทความที่ 42 เรื่อง เหยียดสองด้านของ Social Media)

การโฆษณาให้ตรงกับเป้าหมาย

- อวัยวะของมนุษย์
- + สำคัญที่สุด
- + เศรษฐกิจ
- รูปธรรม
- + ขวนเชิญผู้บริโภค

หัวใจ

- + อวัยวะมนุษย์
- + สำคัญที่สุด
- + สุกดิบเลือด
- + รูปธรรม

อรรถลักษณะที่ร่วมกัน

- + สำคัญที่สุด

การโฆษณาให้ตรงกับเป้าหมาย หมายถึง น. การกระทำการไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า

หัวใจ หมายถึง น. อวัยวะภายในสำหรับฉีดเลือดให้หมุนเวียนเลี้ยงร่างกาย

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบ ระหว่างอวัยวะของมนุษย์กับสภาพเศรษฐกิจ คือหัวใจกับการโฆษณาให้ตรงกับเป้าหมาย มีอรรถลักษณะหลักร่วมกันคือ **[+ สำคัญที่สุด]** จากอรรถลักษณะหลักและอรรถลักษณะย่อยทำหน้าที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางกับวงความหมายปลายทาง สิ่งที่เป็นแบบเปรียบในที่นี้ คือ **“หัวใจ”** สิ่งที่ถูกเปรียบ คือ **“การโฆษณาให้ตรงกับเป้าหมาย”** โดยเปรียบเทียบว่า การโฆษณาให้ตรงกับเป้าหมาย เป็นการส่งโฆษณาที่สอดคล้องกับนิสัยและความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำการตลาด เช่นเดียวกับหัวใจซึ่งเป็นอวัยวะที่สำคัญที่สุดในร่างกาย เพราะมีหน้าที่ ในการสูบฉีดเลือดให้หมุนเวียนเลี้ยงร่างกาย หากหัวใจหยุดทำงานเมื่อใด ก็ส่งผลให้ผู้นั้นเสียชีวิตได้

4. อุปลักษณ์ที่เปรียบสัตว์เป็นสิ่งอื่น หมายถึง การที่ผู้เขียนบทความเปรียบ สัตว์เป็นสิ่งมีค่า และเปรียบสัตว์เป็นสิ่งที่ของเครื่องใช้ จากข้อมูลที่ศึกษาพบข้อความที่ปรากฏการใช้อุปลักษณ์จำนวน 15 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 11.45 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ขณะนี้มีวัวอยู่ 9 ตัว โดยเริ่มต้นจากวัวพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ 2 ตัวที่ได้รับจากพ่อแม่ วัวเหล่านี้ เปรียบได้กับเงินออมของบ้าน หากต้องการใช้เงินก่อนก็จะขายวัว ถ้าตัวยังเล็กจะขายได้สามหมื่นบาทขึ้นไป แต่ถ้าตัวโตเต็มที่จะขายได้ประมาณ ตัวละแสนกว่าบาท...”

(บทความที่ 36 เรื่อง แรงบันดาลใจจากในหลวงรัชกาลที่ 9)

วัว

- + สัตว์
- + มีชีวิต
- + มีสีขา
- + มีกีบเท้า
- + เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
- + ต้องเก็บรักษา
- + สร้างเงินก้อน

เงินออม

- สัตว์
- มีชีวิต
- ± ใส่กระปุก
- + เหรียญ
- + ธนบัตร
- + ต้องเก็บรักษา
- + สร้างเงินก้อน

อรรถลักษณะที่ร่วมกัน

- + ต้องเก็บรักษา
- + สร้างเงินก้อน

วัว หมายถึง น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิด *Bos taurus* Linn. ในวงศ์ Bovidae เป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดใหญ่ กีบคู่ ลำตัวมีสีต่าง ๆ เช่น น้ำตาล นวล เขาค้างสั้น ไม่ผลัดเขามีเหนียงห้อยอยู่ใต้คอถึงอก ขนปลายหางเป็นพู่ ที่เลี้ยงเพื่อนำน้ำนมมาบริโภค เช่น พันธุ์โฮลสไตน์-ฟรีเซียน ที่ขุนเป็นวัวเนื้อ เช่น พันธุ์บรามัน, โค ก็เรียก

เงินออม หมายถึง น. เงินที่เก็บสะสม เพื่อให้พอกพูนขึ้นไปเรื่อยๆ ตามเวลา และควรเป็นเงินก้อนแรกที่หักออกจากรายได้ที่มีเข้ามาทันที ก่อนที่จะนำไปเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ (หรือเก็บก่อนใช้)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบ ระหว่างสิ่งมีค่ากับสัตว์ คือเงินออมกับวัว มีอรรถลักษณะหลักร่วมกัน คือ [+ ต้องเก็บรักษา] [+ สร้างเงินก้อน] จากอรรถลักษณะหลักและอรรถลักษณะย่อยทำหน้าที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง

วงความหมายต้นทางกับวงความหมายปลายทาง สิ่งที่เป็นแบบเปรียบในที่นี้ คือ “เงินออม” สิ่งที่ถูกเปรียบ คือ “วัว” โดยเปรียบเทียบว่า วัวเป็นสัตว์ที่มีค่า และเป็นเงินสำรองสำหรับไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน คือ การขายวัว จึงต้องดูแลมันไว้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับเงินออมที่เป็นสิ่งมีค่า และเป็นเงินสำรองสำหรับไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน คือ การนำเงินที่หยอดใส่ในกระปุกออมสินมาใช้ จึงต้องเก็บรักษาเงินไว้เป็นอย่างดี

5. **อุปลักษณะที่เปรียบสถานที่เป็นสิ่งอื่น** หมายถึง การที่ผู้เขียนบทความเปรียบสถานที่เป็นอวัยวะของสัตว์ เปรียบสถานที่เป็นมนุษย์ เปรียบสถานที่เป็นสิ่งของเครื่องใช้ และเปรียบสถานที่เป็นสิ่งก่อสร้าง จากข้อมูลที่ศึกษาพบข้อความที่ปรากฏการใช้อุปลักษณะจำนวน 12 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 9.16 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ป่าพรุควนเคร็งเป็นเหมือนแก้มลิงรองรับกักเก็บน้ำและช่วยบำบัดน้ำเสีย ก่อนที่จะไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา”

(บทความที่ 19 เรื่อง ป่าพรุควนเคร็ง)

ป่าพรุควนเคร็ง

- อวัยวะของสัตว์
- + เก็บน้ำได้มาก
- ลิง
- + มีต้นไม้
- + อยู่จังหวัดนครศรีธรรมราช
- + อยู่จังหวัดพัทลุง
- + อยู่จังหวัดสงขลา

แก้มลิง

- + อวัยวะของสัตว์
- + เก็บน้ำได้มาก
- + ลิง

อรรถลักษณะที่ร่วมกัน

- + เก็บน้ำได้มาก

ป่าพรุควนเคร็ง หมายถึง น. ป่าพรุที่มีความสำคัญต่อจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา เนื่องจากเป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำปากพนัง และทะเลน้อย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทะเลสาบสงขลา

แก้มลิง หมายถึง น. อวัยวะของลิงที่มีไว้ใช้สำหรับการกักเก็บน้ำเอาไว้

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบ ระหว่างอวัยวะของสัตว์กับสถานที่ คือแก้มลิงกับป่าพรุควนเคร็ง มีอรรถลักษณะหลักร่วมกัน คือ **[+ เก็บน้ำได้มาก]** จากอรรถลักษณะหลักและอรรถลักษณะย่อยทำหน้าที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางกับวงความหมายปลายทาง สิ่งที่เป็นแบบเปรียบเทียบในที่นี้ คือ **“แก้มลิง”** สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ คือ **“ป่าพรุควนเคร็ง”** โดยเปรียบเทียบว่า ป่าพรุควนเคร็ง เป็นป่าที่สามารถรองรับการกักเก็บน้ำได้เช่นเดียวกับแก้มลิง ซึ่งเป็นอวัยวะของลิงที่มีไว้ใช้สำหรับการกักเก็บน้ำเอาไว้

6. อุปลักษณะที่เปรียบเทียบสิ่งของเครื่องใช้เป็นสิ่งอื่น หมายถึง การที่ผู้เขียนบทความเปรียบเทียบสิ่งของเครื่องใช้เป็นสารเสพติด เปรียบสิ่งของเครื่องใช้เป็นมนุษย์ และเปรียบเทียบสิ่งของเครื่องใช้เป็นธรรมชาติ จากข้อมูลที่ศึกษาพบข้อความที่ปรากฏการใช้อุปลักษณะจำนวน 7 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 5.34 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...การใช้ social media สามารถทำให้เกิดสิ่งเลวร้ายขึ้นมาได้หลายอย่าง เช่น ทำให้คนจำนวนมากตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาสินค้า ทำให้คนจำนวนมาก **เสพติดสื่อออนไลน์**อย่างเกินเยียวยาโดยเฉพาะเยาวชน เพราะเป้าหมายของมันคือ โน้มน้าวให้ผู้ซื้อสื่อติดใจ ชอบใจ และอยู่กับมันให้มากและนานที่สุด...”

(บทความที่ 42 เรื่อง เหยื่อสองด้านของ Social Media)

สื่อออนไลน์

- รูปธรรม
- + ให้โทษ
- + ขาดไม่ได้
- + ให้ข้อมูลข่าวสาร
- + แสดงผ่านอุปกรณ์
- นำเข้าร่างกาย

สารเสพติด

- + รูปธรรม
- + ให้โทษ
- + ขาดไม่ได้
- + นำเข้าร่างกาย

อรรถลักษณะที่ร่วมกัน

- + ให้โทษ
- + ขาดไม่ได้

สื่อออนไลน์ หมายถึง น. สื่อที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสาร ซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ โดยสามารถโต้ตอบ กันระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสาร หรือผู้รับสารด้วยกันเอง

สารเสพติด หมายถึง น. สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยการกิน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วจะทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเรื่อย ๆ

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบ ระหว่างสารเสพติดกับสิ่งของเครื่องใช้ คือสารเสพติดกับสื่อออนไลน์ มีอรรถลักษณะหลักร่วมกัน คือ **[+ ให้โทษ]** **[+ ขาดไม่ได้]** จากอรรถลักษณะหลักและอรรถลักษณะย่อยทำหน้าที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางกับวงความหมายปลายทาง สิ่งที่เป็นแบบเปรียบในที่นี้ คือ “สารเสพติด” สิ่งที่ถูกเปรียบ คือ “สื่อออนไลน์” โดย

เปรียบเทียบว่า การเสพสื่อออนไลน์ที่มากจนเกินไป ทำให้ผู้ใช้ติดใจ ชอบใจ และอยากอยู่กับมันให้มากที่สุด เช่นเดียวกับการเสพสารติด ก็ทำให้ผู้เสพติดใจ และขาดการเสพไม่ได้เช่นเดียวกัน

7. **อุปลักษณะที่เปรียบธรรมชาติเป็นสิ่งอื่น** หมายถึง การที่ผู้เขียนบทความเปรียบธรรมชาติเป็นสิ่งที่ของเครื่องใช้ จากข้อมูลที่ศึกษาพบข้อความที่ปรากฏการใช้อุปลักษณะจำนวน 2 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 1.53 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...นักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าสมองของสัตว์เหล่านี้สามารถบันทึกและจดจำลักษณะของสนามแม่เหล็กในถิ่นเดิมซึ่งเป็นแหล่งที่เกิดของมันไว้ในสมองได้ ดังนั้นเมื่อถึงเวลาเดินทางอพยพกลับถิ่นเดิม จึงใช้สนามแม่เหล็กโลกเป็นเข็มทิศบอกทิศทางและตำแหน่งแห่งที่ได้...”

(บทความที่ 1 เรื่อง สัตว์อพยพเคลื่อนย้ายกลับถิ่นกำเนิดได้อย่างไร)

สนามแม่เหล็กโลก

- สิ่งของเครื่องใช้
- + บอกตำแหน่ง
- มองเห็นด้วยตาเปล่า

เข็มทิศ

- + สิ่งของเครื่องใช้
- + บอกตำแหน่ง
- + มองเห็นด้วยตาเปล่า

อรรถลักษณะที่ร่วมกัน

- + บอกตำแหน่ง

สนามแม่เหล็กโลก หมายถึง น. บริเวณที่มีอำนาจแม่เหล็ก, บริเวณที่มีเส้นแรงแม่เหล็กผ่าน

เข็มทิศ หมายถึง น. ชื่อเครื่องชี้บอกทิศ มีเข็มเป็นแม่เหล็กซึ่งปลายข้างหนึ่งชี้ไปทางเหนือเสมอ

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบ ระหว่างสิ่งของเครื่องใช้กับธรรมชาติ คือเข็มทิศกับสนามแม่เหล็กโลก มีอรรถลักษณะหลักร่วมกัน คือ [+ บอกตำแหน่ง] จากอรรถลักษณะหลักและอรรถลักษณะย่อย ทำหน้าที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางกับวงความหมายปลายทาง สิ่งที่เป็นแบบเปรียบเทียบในที่นี้ คือ “เข็มทิศ” สิ่งที่ถูกเปรียบ คือ “สนามแม่เหล็กโลก” โดยเปรียบเทียบว่า สนามแม่เหล็กโลก สามารถใช้เป็นที่บอกทิศทางและตำแหน่งได้ เช่นเดียวกับเข็มทิศ ซึ่งเป็นชื่อเครื่องชี้บอกทิศ มีเข็มเป็นแม่เหล็กซึ่งปลายข้างหนึ่ง ชี้ไปทางเหนือเสมอ

8. **อุปลักษณะที่เปรียบเทียบการแข่งขันเป็นสิ่งอื่น** หมายถึง การที่ผู้เขียนบทความเปรียบเทียบการแข่งขันเป็นสิ่งก่อสร้าง จากข้อมูลที่ศึกษาพบข้อความที่ปรากฏการใช้อุปลักษณะจำนวน 2 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 1.53 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ถ้าคนไทยจำนวนมากเก่งวิทยาศาสตร์ สิ่งที่จะตามมาซึ่งจะ**ช่วยให้ประเทศสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ในเวทีโลก** ก็คือ นวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ และทรัพย์สินทางปัญญา”

(บทความที่ 30 เรื่อง เด็กไทยกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

การแข่งขัน	เวที
- รูปธรรม	+ รูปธรรม
+ ได้จัดขึ้น	+ ได้จัดขึ้น
+ ได้รับความสนใจ	+ ได้รับความสนใจ
+ แบ่งฝ่าย	- แบ่งฝ่าย
- สิ่งก่อสร้าง	+ สิ่งก่อสร้าง
+ มีการตัดสิน	- มีการตัดสิน
+ กฎเกณฑ์	- กฎเกณฑ์

อรรถลักษณะที่ร่วมกัน

(+ ได้จัดขึ้น
+ ได้รับความสนใจ)

การแข่งขัน หมายถึง น. การที่คู่ต่อสู้ตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปแย่งชิงกันหรือต่อสู้กันเพื่อที่จะได้ครอบครองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น การแข่งขันในธรรมชาติเพื่อความอยู่รอด การแข่งขันทางธุรกิจ การแข่งขันกีฬา

เวที หมายถึง น. ยกพื้นสำหรับเล่นละครและอื่น ๆ เช่น เวทีละคร เวทีมวย

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบ ระหว่างสิ่งก่อสร้างกับการแข่งขัน คือ เวทีกับการแข่งขัน มีอรรถลักษณะหลักร่วมกัน คือ [+ ได้จัดขึ้น] [+ ได้รับความสนใจ] จากอรรถลักษณะหลักและอรรถลักษณะย่อย ทำหน้าที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางกับวงความหมายปลายทาง สิ่งที่เป็นแบบเปรียบเทียบในที่นี้ คือ “เวที” สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ คือ “การแข่งขัน” โดยเปรียบเทียบว่า การแข่งขันเป็นสิ่งที่ได้จัดขึ้น และได้รับความสนใจ คือการแข่งขันด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ และทรัพย์สินทางปัญญา เช่นเดียวกับเวทีโลกที่ได้จัดขึ้น และได้รับความสนใจ เนื่องจากเป็นเวทีที่มีการแข่งขันระดับโลก มีผู้ติดตามชมเป็นจำนวนมาก

9. อุปลักษณะที่เปรียบเทียบการศึกษาเป็นสิ่งอื่น หมายถึง การที่ผู้เขียนบทความเปรียบเทียบการศึกษาเป็นธรรมชาติ จากข้อมูลที่ศึกษาพบข้อความที่ปรากฏการใช้อุปลักษณะจำนวน 2 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 1.53 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ถ้าคนทำสวนต้องการผลงานตรงตามธรรมชาติของงานคือ ต้นไม้เจริญเติบโตออกดอกออกผล เมื่อผลงานออกมาตรงตามความต้องการก็จะมีความสุขจัดเป็นความสุขขั้นที่ 3 แต่ถ้ามองข้ามขั้น คือ ต้องการเงินค่าจ้างทำสวน ความสุขจะไปผูกอยู่กับจำนวนเงินที่จะนำไปหาความสุขขั้นที่ 1 เหมือนนักเรียนถ้าต้องการเป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนคือ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เมื่อเกิดการเรียนรู้ก็จะมี

ความสุขแต่ถ้าต้องการมุ่งไปที่คะแนนหรือเงินรางวัล ความสุขก็จะผูกอยู่กับคะแนนหรือเงินรางวัล...”

(บทความที่ 29 เรื่อง ความสุขของมนุษย์)

ความรู้

- รูปธรรม
- + ผลลัพธ์
- + ได้มาด้วยความเพียร
- + การศึกษา
- รับประทานได้
- เกิดจากต้นไม้

ดอกไม้และผลไม้

- + รูปธรรม
- + ผลลัพธ์
- + ได้มาด้วยความเพียร
- การศึกษา
- + รับประทานได้
- + เกิดจากต้นไม้

อรรถลักษณะที่ร่วมกัน

- + ผลลัพธ์
- + ได้มาด้วยความเพียร

ความรู้ หมายถึง น. สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ เช่น ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์

ดอกไม้และผลไม้ ดอกไม้ หมายถึง น. อวัยวะส่วนสำคัญที่ทำหน้าที่ในการสืบพันธุ์ของพืชดอก (Angiosperm) เป็นส่วนโครงสร้างของพืชที่พัฒนามาจากกิ่งและใบ ส่วนผลไม้ หมายถึง น. ส่วนของพืช ที่เจริญเติบโตเปลี่ยนแปลงมาจากรังไข่ โครงสร้างของผลไม้ประกอบด้วยเนื้อเยื่อหลักคือ เพอริคาร์พ (pericarp) ที่เจริญเปลี่ยนแปลงจากผนังรังไข่เป็นส่วนต่างๆ ของผลไม้ เช่น เนื้อที่ใช้บริโภคเป็นอาหารเปลือก เมล็ด และเนื้อในเมล็ด

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบ ระหว่างธรรมชาติกับการศึกษา คือ ดอกไม้และผลไม้กับความรู้ มีอรรถลักษณะหลักร่วมกัน คือ [+ ผลลัพธ์] [+ ได้มาด้วยความเพียร] จากอรรถลักษณะหลักและอรรถลักษณะย่อยทำหน้าที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางกับวงความหมายปลายทาง สิ่งที่เป็นแบบเปรียบในที่นี้ คือ “ดอกไม้และผลไม้” สิ่งที่ถูกเปรียบ คือ “ความรู้” โดยเปรียบเทียบว่า การที่จะได้รับความรู้นั้นจะต้องเกิดจากความขยันหมั่นเพียร เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีตามความต้องการ เช่นเดียวกับการปลูกต้นไม้ หากต้องการให้ต้นไม้เจริญเติบโต มีดอกและมีผล ก็จะต้องเกิดจากการที่เราหมั่นรดน้ำ พรวนดิน ใส่ปุ๋ยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดผลผลิตที่ดีตามที่ตนเองต้องการ

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์อุปลักษณะที่ปรากฏในบทความของข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564 พบข้อความที่ปรากฏการใช้อุปลักษณะจำนวน 131 ข้อความ สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 9 ประเภทตามลำดับความถี่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงความถี่ของอุปลักษณะที่ปรากฏในบทความของข้อสอบความถนัดทั่วไป

ลำดับ	กลวิธีทางภาษา	ความถี่	ร้อยละ
1	อุปลักษณะที่เปรียบสภาพสังคมเป็น สิ่งอื่น	49	37.40
2	อุปลักษณะที่เปรียบมนุษย์เป็นสิ่งอื่น	24	18.32
3	อุปลักษณะที่เปรียบสภาพเศรษฐกิจ เป็นสิ่งอื่น	18	13.74
4	อุปลักษณะที่เปรียบสัตว์เป็นสิ่งอื่น	15	11.45
5	อุปลักษณะที่เปรียบสถานที่เป็น สิ่งอื่น	12	9.16

ลำดับ	กลวิธีทางภาษา	ความถี่	ร้อยละ
6	อุปลักษณ์ที่เปรียบสิ่งของเครื่องใช้ เป็นสิ่งอื่น	7	5.34
7	อุปลักษณ์ที่เปรียบธรรมชาติเป็นสิ่ง อื่น	2	1.53
8	อุปลักษณ์ที่เปรียบเทียบการแข่งขันเป็น สิ่งอื่น	2	1.53
9	อุปลักษณ์ที่เปรียบเทียบการศึกษาเป็นสิ่ง อื่น	2	1.53
รวม		131	100.00

จากตารางข้างต้นปรากฏการใช้อุปลักษณ์ประเภทอุปลักษณ์ที่เปรียบสภาพสังคมเป็นสิ่งอื่นมากที่สุด จำนวนทั้งสิ้น 49 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 37.40 เป็นผลอันเนื่องมาจากประเภทของบทความส่วนใหญ่ที่นำมาใช้สอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเขียนบทความตามเหตุการณ์หรือสภาพสังคมไทยที่เกิดขึ้นในช่วงปีของบทความนั้น ๆ จึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ผู้เขียนจำเป็นต้องหยิบยกเอาประเด็นทางสังคมหรือเหตุการณ์ตัวอย่างมาอธิบายประกอบการใช้อุปลักษณ์ ซึ่งเป็นกระบวนการขยายความหมายของคำต่าง ๆ นำมาใช้เพื่อช่วยอธิบายประเด็นทางสังคมหรือตัวอย่างเหตุการณ์ที่อาจเข้าใจได้ยากเกินไปสำหรับผู้เข้าสอบส่วนใหญ่ที่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อีกทั้งการอธิบายถึงประเด็นทางสังคม หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อาจจำเป็นต้องใช้คำศัพท์ในแวดวงเฉพาะกลุ่มมาประกอบการบรรยายด้วยอุปลักษณ์ ซึ่งนอกจากจะใช้ขยายความหมายของประเด็นทางสังคมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้ว ยังใช้ขยายความหมายของศัพท์ในแวดวงเฉพาะกลุ่มให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ ยังอาจสันนิษฐานได้ถึงเหตุผลที่ทำให้อุปลักษณ์ที่เปรียบสภาพสังคมเป็นสิ่งอื่น เป็นอุปลักษณ์ที่ปรากฏใช้มากที่สุดใอุปลักษณ์ทุกประเภทได้ว่า สภาพสังคมทั้งหลายและเหตุการณ์ต่าง ๆ

ที่ยกมานั้นเป็นเรื่องใกล้ตัวทั้งผู้เขียนบทความและผู้เข้าสอบ การใช้อุปลักษณ์เพื่อเปรียบสภาพสังคมเป็นสิ่งที่ง่าย จึงเป็นวิธีที่ง่ายสำหรับผู้เขียนสามารถถ่ายทอดความหมายที่ต้องการจะสื่อได้อย่างสมบูรณ์ ในขณะที่ผู้เข้าสอบก็สามารถตีความความหมายที่ขยายโดยกระบวนการใช้อุปลักษณ์ได้โดยง่าย

หากอ้างอิงจากข้อความข้างต้นที่กล่าวว่า การนำอุปลักษณ์มาช่วยขยายความหมายของสิ่งใกล้ตัวผู้เขียนบทความและผู้เข้าสอบ เพื่อถ่ายทอดความหมายที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อและช่วยให้ผู้เข้าสอบสามารถตีความความหมายได้ง่ายขึ้น เมื่อนำข้ออนุมานนี้มาพิจารณาข้อมูลและจำนวนอุปลักษณ์ประเภทอื่นที่เหลือ พบว่าข้อมูลดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันกับข้ออนุมานข้างต้น กล่าวคือ อุปลักษณ์ที่เปรียบมนุษย์เป็นสิ่งที่อื่น เป็นอุปลักษณ์ที่มีจำนวนการปรากฏใช้ใน 24 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 18.32 และอุปลักษณ์ที่เปรียบสภาพเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่อื่น เป็นอุปลักษณ์ที่มีจำนวนการปรากฏใช้ใน 18 ข้อความ คิดเป็น 13.74 ร่องลงมาตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคล อวัยวะ กิริยาอาการ และจิตใจ และทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจ ต่างก็เป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เขียนและผู้เข้าสอบ การนำอุปลักษณ์มาใช้เปรียบมนุษย์และสภาพเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่อื่น จึงเป็นเรื่องที่ทำได้ง่ายสำหรับผู้เขียนบทความ และเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ง่ายสำหรับผู้เข้าสอบ

อย่างไรก็ตาม ข้ออนุมานดังกล่าวยังมีข้อยกเว้นอยู่บ้าง คืออุปลักษณ์ที่เปรียบธรรมชาติเป็นสิ่งที่อื่น อุปลักษณ์ที่เปรียบเทียบการแข่งขันเป็นสิ่งที่อื่น และอุปลักษณ์ที่เปรียบเทียบการศึกษาเป็นสิ่งที่อื่น เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า อุปลักษณ์ทั้งสามประเภทนี้ไม่เป็นไปตามข้ออนุมานข้างต้น กล่าวคือ ทั้งเรื่องธรรมชาติ การแข่งขัน และการศึกษาทั้งหลายเหล่านี้ เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้เขียนบทความและผู้เข้าสอบ แต่กลับปรากฏการใช้อุปลักษณ์เป็นอันดับสุดท้ายจากอุปลักษณ์ประเภทที่เหลือ คือ ปรากฏการใช้อย่างละ 2 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 1.53 ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากในจำนวน 42 บทความนั้น มีเพียง 3 บทความเท่านั้นที่มีการกล่าวถึงธรรมชาติ การแข่งขัน และการศึกษา ดังนั้น การใช้

อุปลักษณะที่เปรียบธรรมชาติ การแข่งขัน และการศึกษาเป็นสิ่งที่อื่น จึงมีจำนวนลดน้อยลงตามจำนวนบทความตามไปด้วย

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของสิ่งที่ใช้เปรียบกับสิ่งที่ถูกเปรียบ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของเพียร์ศิริ วงศ์วิภาณนธ์ (2548: 298, 319) ที่กล่าวว่า “อรรถลักษณะ (Semantic Component) หมายถึง ลักษณะความหมายของคำที่นำมาแจกเป็นส่วนความหมายย่อย ๆ ที่ประกอบขึ้นมาเป็นความหมายของคำแต่ละคำ เป็นเครื่องช่วยให้เราเห็นความสัมพันธ์ทางความหมายของคำต่าง ๆ อรรถลักษณะแต่ละประการที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นความหมายของคำแต่ละคำนั้นจะมีใช้อรรถลักษณะที่พบในคำเพียงคำเดียว ซึ่งแสดงให้เห็นความหมายของคำในภาษา กล่าวคือ คำบางคำมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาก และคำบางคำมีความสัมพันธ์น้อยมาก หรือไม่มีเลย”

ข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564 มีลักษณะเป็นบทความ เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์และเชื่อมโยงเนื้อหา บทความข้อสอบในแต่ละปีจะเปลี่ยนแปลงเนื้อหาตามความประสงค์ของผู้ออกข้อสอบที่แตกต่างกัน ดังนั้น อุปลักษณะที่ปรากฏในบทความจึงแสดงให้เห็นถึงมุมมอง ทักษะคิด และความคิดของผู้ออกข้อสอบที่มีต่อเนื้อหาในบทความ หรือสภาพสังคมที่ผู้ออกบทความอาศัยอยู่ จึงอาจกล่าวได้ว่า อุปลักษณะเป็นเครื่องมือของการประพันธ์ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของผู้ออกข้อสอบ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของศิริวัชร์ กาวิละนันท์ (2562: 25 อ้างใน Lakoff & Johnson, 1980: 3) ว่า “การศึกษาอุปลักษณะที่ผ่านมามุ่งวิเคราะห์ความงามของภาษา ซึ่งเป็นศิลปะการประพันธ์ของกวีหรือนักประพันธ์ อุปลักษณะที่ปรากฏในงานร้อยกรองหรืองานประพันธ์จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งของโวหารภาพพจน์ (Figure of Speech) ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกหรือสุนทรียภาพทางการประพันธ์ของผู้เขียนไปยังผู้อ่าน” และสอดคล้องกับงานวิจัยของชาลีณี สำราญอินทร์ และคณะ (2561: 61) ที่ได้ศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในบทเพลงเทิดพระเกียรติ

แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งกล่าวว่า “การใช้รูปภาษา แสดงอุปลักษณ์ในบทเพลงเทิดพระเกียรติทุกบทเพลงล้วนแสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์ เพลงมุ่งสร้างสรรค์ภาษา หรือเห็นมุมมองที่ผู้ประพันธ์บทเพลงเทิดพระเกียรติ”

ในส่วนของอุปลักษณ์ มีการพบอุปลักษณ์วงความหมายต้นทางที่เป็นสัตว์ ธรรมชาติ สิ่งก่อสร้างสภาพสังคม อวัยวะของมนุษย์ อาหาร สารเสพติด สงคราม สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งมีค่า อวัยวะของสัตว์ กิริยาอาการของมนุษย์ ภูมิคุ้มกัน การศึกษา และการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณก รัมมะอัทธ์ (2556: 155) ที่ได้ ศึกษาการเปรียบเทียบอุปลักษณ์ความรักในเพลงไทยลูกทุ่งกับเพลงไทยสากล ที่มีอุปลักษณ์ความรักกับพืช อาหาร ธรรมชาติ มนุษย์ การแข่งขัน สงคราม สัตว์ สิ่งก่อสร้าง และสิ่งของ แต่มีสิ่งที่เพิ่มขึ้นมาจากการทำวิจัยในครั้งนี้ คือ สภาพสังคม สารเสพติด สิ่งมีค่า กิริยาอาการของมนุษย์ ภูมิคุ้มกัน และการศึกษา แสดงให้เห็นได้ว่า สิ่งที่น่ามาใช้เป็นอุปลักษณ์นั้นเป็นสิ่งที่พบเจอหรือเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ของมนุษย์ โดยอุปลักษณ์ที่เพิ่มเข้ามาอาจแสดงให้เห็นถึงแนวทางการใช้ชีวิต ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ด้วย เช่น ในหัวข้อสภาพสังคมเป็นภูมิคุ้มกันมีการอุปลักษณ์คำว่า “วัคซีนแบบไทย” กับ “ร่วมมือกันอย่างจริงจังและต่อเนื่องในการสวมหน้ากาก ล้างมือบ่อย ๆ และเว้นระยะห่างทางสังคม” อุปลักษณ์นี้แสดงมนทัศน์ให้เห็นว่า สภาพสังคมนั้นอยู่ในช่วงยุคโควิด-19 กำลังแพร่ระบาด ซึ่งบุคคลที่สามารถเข้าใจได้ ต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมเดียวกัน หรือเกี่ยวข้องกันกับเหตุการณ์นี้ โดยสอดคล้องกับ แนวคิดของ Lakoff & Johnson ที่ได้เสนอความเห็นที่ “อุปลักษณ์นั้นเป็นเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เป็นระบบของความคิดของคนในสังคม ไม่ได้เป็นเรื่องที่ เกี่ยวข้องเฉพาะภาษาเท่านั้น แต่การใช้ภาษาในชีวิตประจำวันบอกรู้ว่าคนในสังคมที่ ใช้ภาษานั้นมีระบบความคิดหรือมีมนทัศน์เกี่ยวกับเรื่อง/ประเด็นต่าง ๆ เป็นอย่างไร ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโลก ซึ่งปรากฏอยู่ในความคิดของเราและไม่เกี่ยวข้อง กับคำ เราใช้กันเป็นประจำมากเสียจนกระทั่งเราลืมว่ามันเป็นการใช้ภาษา ในเชิงเปรียบเทียบ การเปรียบเทียบหรือการ อุปลักษณ์นั้นเป็นการเชื่อมโยงความคิด

จากการใช้คำที่มีความหมายถ้อยจากวงของความหมายหนึ่งไปอีก วงความหมายหนึ่ง (Domain) ซึ่งเป็นไปอย่างอิสระโดยที่เราไม่รู้ตัวและเป็นการเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ”

นอกจากนี้ ในงานวิจัยนี้คณะผู้วิจัยยังพบประเภทอุปลักษณะที่แตกต่างจากงานวิจัยที่มีมาก่อนหน้า จำนวน 6 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณะที่เปรียบสิ่งหนึ่งเป็นสภาพสังคม อุปลักษณะที่เปรียบสิ่งหนึ่งเป็นสารเสพติด อุปลักษณะที่เปรียบสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งมีค่า อุปลักษณะที่เปรียบสิ่งหนึ่งเป็นกิริยาอาการของมนุษย์ อุปลักษณะที่เปรียบสิ่งหนึ่งเป็นภูมิคุ้มกัน และอุปลักษณะที่เปรียบสิ่งหนึ่งเป็นการศึกษา เนื่องจากบทความที่ปรากฏในข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564 นั้นเป็นบทความที่มีความแตกต่างกันตามเหตุการณ์หรือสภาพสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละปี รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงตามความประสงค์ของผู้ออกข้อสอบ ทำให้เนื้อหาที่ปรากฏในบทความแต่ละบทความมีความแตกต่างกันตามไปด้วย

งานวิจัยนี้จะทำให้ผู้ที่สนใจศึกษาได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับอุปลักษณะที่ปรากฏในบทความของข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ซึ่งสะท้อนผ่านการใช้ภาษา อันแสดงให้เห็นถึงมาตรฐานและเกณฑ์ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ที่มีต่อผู้ประสงค์เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา อีกทั้งยังได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอในบทความของข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ในแต่ละปี ซึ่งเป็นผลพวงมาจากเหตุการณ์และสภาพสังคมไทยที่เกิดขึ้นในขณะนั้น นอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์และแนวทางในการศึกษาภาษาไทยเชิงภาษาศาสตร์ โดยเฉพาะการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณะต่อไป

เนื่องจากการทำวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทความของข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2564 คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า

ผู้ที่สนใจศึกษาหรือประสงค์จะทำการวิจัยจากการต่อยอดงานวิจัยนี้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลจากบทความของข้อสอบภาษาไทยระดับประเทศในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้เช่นเดียวกับกับงานวิจัยนี้ เช่น บทความของข้อสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับงานวิจัยในครั้งนี้ นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกว่า ผู้ที่สนใจศึกษาหรือประสงค์จะทำการวิจัยจากการต่อยอดงานวิจัยนี้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลจากวาทกรรมอื่น ๆ เช่น บทเพลงหรือบทละคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อุปลักษณะที่ปรากฏในวาทกรรมเหล่านั้นได้เช่นเดียวกัน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรกนก รัมมะอັตต์. 2556. การเปรียบเทียบอุปลักษณะความรักในเพลงไทยลูกทุ่งกับเพลงไทยสากล. ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2541. คู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำคูณสภา.
- ชัชวดี ศรีลัมพ์. 2548. “อุปลักษณะตามแนวคิดของทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน.” วารสารศิลปศาสตร์. 5 (1): 2-16.
- ชาลินี สำราญอินทร์, นัทธี เพชรบุรี และศุภชาติ เสถียรธนาสาร. 2561. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในบทเพลงเทิดพระเกียรติ แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- นันทนา วงษ์ไทย. 2555. “อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความตายในภาษาไทย.” วารสารภาษาไทยและวัฒนธรรม. 31 (1): 43-64.
- เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์. 2548. เอกสารการสอนวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 7-15. พิมพ์ครั้งที่ 12. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศรณชนก ศรีแก้ว. 2560. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริระวีส์ฐ์ กาวิละนันท์. 2562. “นีสัย : การศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติตามแนวอรรถศาสตร์ปริชานและวิจณปฏิบัติศาสตร์.” วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 41 (1): 23-42.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2564. ข้อสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ส่วนที่ 1 ความสามารถ ในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา พ.ศ. 2552-2564. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2566, จาก <https://www.sangfans.com/test-gat/>.

อรทัย ชินอัครพงศ์. 2557. “อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ของคำดำในภาษาไทย.” วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 11 (2): 57-76.

ภาษาอังกฤษ

Lakoff, G. & Johnson, M. 1980. **Metaphors We Live By**. Chicago: The University of Chicago Press.

Nida, Eugene A. 1975. **Componential Analysis of Meaning**. Mouton: The Hague.